

Prenumerata roczna wynosi K 5.—, dla członków bezpłatnie.

Inseraty umieszcza się wedle stałej taryfy.

Wychodzi 1-go każdego miesiąca. — Redakcja i Administracja: Kraków, Stradom 23.
Rękopisów nie zwraca się. — Konto czekowe Kasy oszczędności Nr. 66.620.

Pränumerationsgebühr pro Jahr K5.—, für Vereinsmitgl. unentgeltlich.

Inserate laut auf liegendem Tarif.

Erscheint am 1-ten jedes Monats. — Redaction u. Administration: Krakau, Stradom 23
Manuscripte werden nicht zurückgegeben. — Postsparcassen-Conto N. 62.

Nr. 16.

Krakau, Donnerstag 1. Oktober 1908.

II. Jahrgang

Treść — Inhalt: Industrie und Agrarierum in Oesterreich. — Obrót towarowy między Anstrją i Węgrami w r. 1907. Die Budapester Handels- und Gewerbekammer über das Wirtschaftsjahr 1907. — Wiekowi Nowemu w odpowiedzi. — Die Kunstseidefabrikation in Oesterreich-Ungarn. — Przemysłowa konjunktura. — Eintreibung von Forderungen in Ungarn. — Bilanse handlu. — Wystawy. — Der Zuckerverbrauch in Deutschland. — Ein Blick auf die Geschäftslage in der amer. Union. — Aus der wirtschaftlichen Welt. — Insolvenzen. — Vereinsleben.

Industrie und Agrarierum in Oesterreich.

Die wichtigste Erscheinung in der Wirtschaftsgeschichte der letzten Jahrhunderte bildet die Entwicklung vom Agrar zum Industriestaat.

Aus den stillen Dörfern wachsen Grossstädte mit Fabriksvierteln und Arbeitermassen, mit riesigen Produktionsmengen und Umsatzziffern. Wenn auch diese epochale Umwandlung sich nicht ohne Kämpfe vollzieht, so ist doch die ganze Zukunft der Nationen, ihre Existenzbedingung und der Kulturfortschritt von der grossangelegten technisch vervollkommeten Gütererzeugung ganz abhängig.

Leider ist unser Vaterland in dieser Entwicklung noch sehr zurückgeblieben; noch werden 52,4% der Bevölkerung der Land- und Forstwirtschaft, 26,8% der Industrie sammt Gewerbe und Bergbau zugezählt. Die ackerbauenden Reichsteile hemmen den industriellen Aufschwung der übrigen Länder. Für unsere Alpenländer müssen die industrialisierten Länder Opfer tragen.

Trotz der privilegierten Stellung der Agrarier in Oesterreich befindet sich unsere Landwirtschaft, wie die nachstehenden Ziffern es beweisen, im relativen Rückgange

Nach den Schätzungen des Ackerbauministeriums ist der Ernteertrag in den Jahren 1885—1906 von 12 auf 16 Millionen Zentner an Weizen, von 20 auf 25 an Roggen, von 13 auf 16,6 an Gerste, von 17 auf 22,4 an Hafer gestiegen. Dieser Zuwachs von kaum

30% bleibt hinter der Volksvermehrung und wachsenden Bedürfnissen weit zurück. Der Rindviehstapel ist von 1880 bis 1900 von 38,76 Stück per 100 Einwohner auf 36,57 gesunken.

Obige Ziffern illustrieren uns klar das klägliche Defizit der privilegierten Agrarproduktion und nachstehende statistische Zahlen bieten uns den Beweis, dass die Grossproduktion trotz aller Schikanen im stetigen Aufschwunge begriffen ist. In den Jahren 1884 bis 1905 stieg die Steinkohlenproduktion von 72 auf 126, an Braunkohle von 100 auf 227 Millionen Zentner.

Die Hüttenerzeugung hob sich im gleichen Zeitraum von 64 auf 103 Millionen Kronen an Wert. Viele andere Ziffern übergehen wir.

Sehen wir, wie sich die Fürsorge des Staates gegenüber der wachsenden Industrie zeigt. Von den direkten Steuern per 306 Millionen (1905) entfallen auf die Gebäudesteuer 95 auf die Einkommensteuer 58 Aktiensteuer 51½, Erwerbsteuer 36, Grundsteuer hingegen nur 51 Millionen.

Die Städler, Industriellen, Kaufleute und Beamten entrichten 5/6 der direkten Abgaben ungerechnet die autonomen Zuschläge.

Berechnet man andere Quellen des Staatshaushaltes, wovon Tabak-Zucker-Brantwein-Bier-Verzehrungs und Zollabgaben mehr den industriellen Massen zur Last fallen als den Bauern, so muss man zum Schlusse kommen, dass die Industrie und ihre Arbeiter mehr als das Doppelte der von den österreichischen Landwirten entrichteten direkten und indirekten Abgaben tragen.

Auf der anderen Seite erfreut sich die landwirtschaftliche Produktion der freigebigen Fürsorge seitens der Regierung. Auf dem Lande lockert die Steuerschraube, Nachlässe und Abschreibungen gehören zu den alltäglichen Erscheinungen, die Brantwein-

auflage begünstigt die ländlichen Brenneereien etc.

Die Industrie hingegen wird von der Regierung als eine unerschöpfliche Steuerquelle betrachtet, immer von einer neuen die wichtigsten Bodenprodukte betreffenden Abgabe bedroht.

Trotz aller Privilegien die unsere Regierung dem Bauernstande schenkt, strömen die Landarbeiter in die Fabriksstädte oder wandern über den Ocean.

So sieht das gepriesene Bollwerk des Staates aus, dieser konservativste Stand des Staates.

Wir anerkennen die hohe Bedeutung der Landwirtschaft, verlangen aber von sämtlichen Ständen bei gleichen Rechten gleiche Pflichten.

Der Ehrentitel des Nährstandes gebührt schon heute nicht den Agrariern, sondern der auf chemischen und technischen Erfindungen beruhenden Industrie; wir werden bald Getreide importieren müssen, die Agrarprodukte sammt Ungarn weisen für 1906 eine Einfuhrüberschuss von 357 Millionen Kronen aus, die Industrieerzeugnisse einen Ausfuhrsaldo von 417.

Im Gegensatz zur fiskalischen Bedeutung der Agrarier steht ihr Einfluss auf die Handelspolitik.

Die Herren Agrarier je weniger sie ihren sozialen Funktionen gerecht werden, umso anspruchsvoller und gefährlicher werden sie.

Die Vieheinfuhr aus Russland, Rumänien und Serbien wurde uns zum Teil unter veterinärpolizeilichen Vorwänden gesperrt, gegen Rumänien und Serbien hat man uns in Zollkriege gehetzt und folglich unser Absatzgebiet an Deutschland und England ausgeliefert. Die Agrarier mit dem Herrn Hohenblum an der Spitze, bilden eine Nebenregierung in Oesterreich, die dem Minister-

Wir bitten im Interesse des Vereines unsere Mitglieder, die im Vereinsorgan inserierende Hotels zu besuchen u. gleichzeitig diese bei jeder sich bietenden Gelegenheit zu empfehlen.

präsidenten Beck mit den schärfsten Obstruktionsmitteln drohen falls der Handelsvertrag mit Serbien am 1. September l. J. aktiviert wird.

Wie sieht denn die parlamentarische Vertretung der Industrie aus? Auf 30 Industrielle sitzen in unserem Volkshaus 129 Landwirte und vertreten sind durch dieselbe 311 ländliche und 203 städtische Wahlbezirke.

Zu den vielen politischen Krankheiten unserer Monarchie gesellt sich noch eine, die heisst:

»Bevormundung des Agrariertums auf Kosten der drangsalierten Industrie«, von deren Heilung ein mächtiger Impuls zum allgemeinen Kulturfortschritt abhängig ist.

Obrót towarowy między Austrią i Węgrami w r. 1907.

Austrija z Węgrami są przez cały szereg wieków tyłu wspólnymi interesami związane, iż największy polityczny pesymista mógł żywić nadzieją, że ugodą z Węgrami mimo piętrzących się trudności do skutku przyjdzie. Tak też się stało. Stosunek ekonomiczny obu państw monarchii znowu na lat 10 uregulowany został a gospodarczo handlowe czynniki Austro-Węgier, mogą oddać się pracy nad pokojowym i celowym rozwojem, swych ekonomicznych interesów.

Nie chcemy bawić się w proroków, gdyż moglibyśmy już teraz przepowiedzieć, że i przyszła ugodą przyjdzie do skutku i polityczne namiętności znowu się rozpętają, w Austrii zagrzmi hasło „Los von Ungarn“ na Węgrzech „Los von Oesterreich“ lecz gdy wzbudzone fale agitacji się ukolyszą, rozum polityczny i ekonomiczny jak przy dzisiejszy tak i przy następnej ugodzie zwycięży. Każdy bowiem, który bez uprzedzenia śledzi tak wypadków naszej monarchii, musi nabyć przekonania, iż rozzerwania węzłów gospodarczych obu unią realną spojonych państw, musiałoby silnie wstrząsnąć mocarstwem stanowiskiem monarchii a jej siły ekonomiczne sparaliżować.

Nie zapoznajemy znaczenia targu węgierskiego dla naszej produkcji przemysłowej, lecz z drugiej strony nie mieliby Węgrzy z pewnością ochoty pozbyć się u nas pola zbytu dla swych płodów rolniczych.

A właśnie nasza nowa taryfa cłowa, ustanawiająca wyższe cła na produkty rolne, zachęciła agraryusy węgierskich do zapewnienia sobie w Austrii pola zbytu pod znacznie korzystniejszymi warunkami aniżeli za granicą, gdzie czekałaby ich ciężka walka konkurencyjna z tańszymi płodami rolnictwa krajów zamorskich.

Lecz pomijawszy już tę czystą kalkulację, to Węgrzy są od Austrii tak finansowo zależni, iż zerwanie wzajemnego stosunku gospodarczego wywołałoby na Węgrzech zgubne wprost katastrofalne skutki. Jest nam zatem jasnym, dlaczego minister handlu Kossut wraz z swoją partją niezawisłości, mimo nienawiści jaką ku Austrii pałają ugodę ratyfikowali. Ubiegły rok wskaże nam, jakie korzyści Węgrzy ciągną z ugody.

Wartość węgierskiego eksportu do Austrii wzrosła w r. 1907 o 100 milionów koron, jakkolwiek pod względem ilościowym zaznaczyć można mały ubytek.

Cyfrы będą najwymowniejszym argumentem, który z precyzją przedstawi nam stosunek ekonomiczny Austrii do Węgier.

Podczas gdy eksport z Węgier z 49,343.164 cetn. metr. w r. 1906 zmalał do 49,332.092 cetn. metr. w roku 1907 to wartość jego wzrosła z 1082 milionów do 1186 K a więc o 104 mil. Z tej kwoty przypadło 95 mil. K jedynie na produkta jak: zboże, mąka, owoce strączkowe, które wykazują podwyżkę ceny o 21%.

Ogólny obrót towarowy obu państw podniósł się z 2272.9 na 2407.9 mil. koron zwykła wynosi zatem 135 mil.

Z zestawienia które poniżej zamieszczamy, zobaczymy, że z owych 135 mil. przypada na Węgry 103.9 mil. na Austrię tylko 31 mil. Jeśli import i eksport sklasyfikujemy według pewnych

grup produkcyjnych, tedy uzyskamy następujące wyniki;

	Import:	
	1906	1907
	W milionach koron	
1. Płody rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa	644.3	706.6
2. Płody górnictwa	23.8	20.7
3. Wyroby przemysłu	414.1	458.7
	<u>1082.2</u>	<u>1186.0</u>

	Export:	
	1906	1907
	W milionach koron	
1. Płody rolnictwa leśnictwa i rybołówstwa	91.1	96.7
2. Płody górnictwa	48.0	58.3
3. Wyroby przemysłu	1051.6	1066.7
	<u>1190.7</u>	<u>1221.7</u>

Widzimy zatem, iż w zakresie importu do nas, podniosła się wartość płodów rolniczych o 62 mil a wyrobów przemysłu węg. o 44 mil. K. przyczem należy uwzględnić, iż do produktów przemysłu zalicza się także przetworzone fabryczne płody rolnicze.

W zakresie naszego eksportu do Węgier spostrzegamy zwykłą wynoszącą tylko 15 mil. koron.

Z importowanych do nas produktów węg. stanowią środki żywności główną pozycję zwykłą. W pierwszej linii widzimy zboże z zwykłą 54 mil. K. Z tej cyfry przypada 15 mil. K. na pszenicę 14 na żyto, i 26 mil. K. na kukurudzę. Dowóz mąki z Węgier podniósł się w ubiegłym roku o 37 mil koron, tłuszczów do potraw o 6 mil, K wina również o 6 milionów.

Zmniejszenie dowozu o 10.5 mil. K. wykazuje bydło, minerały o 1.2 mil. K. len o 0.6 a wałna o 0.7 mil. K.

Dowóz węg. fabrykatów okazuje w poszczególnych kategoriach nieznaczne podwyższenie.

W pierwszym rzędzie nici bawełniane o 2.3 mil. K, materye bawełniane o 0.8 mil. węg. o 0.5 mil. K. Skóra przedstawia zwykłą 0.7 mil. K, drzewo 0.4 mil. K

W naszym eksporcie do Węgier wykazuje grupa środków żywności jak cukier zwykłą 4.2 mil. K, napoje 3.6 mil. z czego 1 mil. K. przypada na zwiększony wywóz piwa

Eksport towarów bawełnianych zmniejszył się o 3.2 mil. K., skóry o 3.7 mil. Plus wykazują wyroby ze skóry o 3 mil., z drzewa o 2.8 mil., żelaza o 1.2 mil. i maszyn o 1 mil. K.

Interesującymi są cyfry dotyczące obrotu metali szlachetnych; import do Węgier wzrósł z 13 na 15 mil. K, podczas gdy eksport z 8 na 60 mil. K się podniósł.

Die Budapester Handels-und Gewerkekammer über das Wirtschaftsjahr 1907.

Die Budapester Handels-und Gewerkekammer veröffentlicht einen Bericht über die Handels-und Gewerbeverhältnisse Ungarns im Jahre 1907.

Das Jahr begann unter günstigen Ausspizien, weil man sich von den Folgen der im Jahre 1906 erzielten Rekordernte viel versprach. Die Hoffnungen haben sich jedoch nicht erfüllt, da die Auswanderung einen starken Arbeitermangel hervorrief, die allgemeine Teuerung eine anhaltende Unzufriedenheit in den unteren Volksschichten zur Folge hatte, der Verkehr infolge der Unzulänglichkeit der Transportmittel häufig unterbunden war, die Unternehmungslust aber durch die handelsfeindlichen Tendenzen tief berührt wurde. Zu allen diesen Schwierigkeiten kam die grosse Geldknappheit im Herbst des Vorjahres. Es ist somit der Anerkennung wert, dass unter solchen Umständen der ungarische Markt doch instand war, die aus dem Auslande zurückgeströmten ungarischen Wertpapiere, die nach annähernden Schätzungen etwa einen Wert von 150 Millionen Kronen repräsen-

tieren, wieder aufzunehmen, und neu zu placieren. Die industriellen Gründungen waren zahlreicher als im Vorjahre, und die Geldkrise im Herbst hat nur einige kranke Unternehmungen erschüttert. Die Zahl der Insolvenzen betrug 704 gegen 612 im Jahre zuvor.

Das wichtigste Moment des verflossenen Jahres auf wirtschaftlichem Gebiete, war jedenfalls der Abschluss des Ausgleiches mit Oesterreich.

Die Landwirtschaft befand sich trotz der wesentlich schwächeren Ernte in einer nicht ungünstigen Lage, da die Getreidepreise sich allgemein gebessert haben. Nach einer Berechnung von Sachverständigen ist der Wert der quantitativ geringeren Weizen- und Maisernte vom Jahre 1907 grösser als der Wert der Rekordernte vom Jahre 1906, obgleich im Jahre 1906 562 Millionen, im Jahre 1907 aber nur 35.5 Millionen Meterzentner Weizen produziert wurden. Die Industrie war im ganzen Jahre gut beschäftigt, litt aber unter der unerquicklichen Arbeiterverhältnissen unter den teuren Preisen des Rohmaterials, sowie unter dem Kohlenmangel. Im ganzen wurden 29 neue Fabriken mit 4600 Arbeitern und mit einer Investition von 27 Millionen Kronen errichtet. Ausserdem wurden mehrere Fabriken erweitert.

Der Handel hatte die Geld- und Kreditkrise sehr schwer zu fühlen. Speziell die Holzindustrie ist infolge der grossen Kreditziehungen seitens österreichischer Institute in eine äusserst schwierige Lage geraten. Der Bericht führt schliesslich Klage darüber, dass infolge des neuen Handelsvertrages mit Deutschland die Ausfuhr der wichtigsten ungarischen Exportartikel immer mehr abnehme.

Wiekowi Nowemu w odpowiedzi.

W numerze z dnia 14 września b. r. zabrał Wiek Nowy w alarm, umieściwszy o naszym organie jadom nienawiści tchnący artykuł, p. t. Nasi germanizatorzy.

Każda myśl zawarta w owym artykule dała dowód, iż redakcyja Wiekowi Nowego wcale nie zna działalności „Stowarzyszenia kupców podróżujących w Galicyi, lecz hołdując z gruntu błędnej zasadzie, iż używanie w pewnych szczególnych warunkach obcego języka jest równoznaczne z wyparciem się własnej narodowości, czyni naszemu piśmie zarzuty, które z oburzeniem odpieramy.

Po czyjej stronie słuszość, postaramy się udowodnić.

W I numerze naszego pisma z dnia 4 lipca 1907, wyraziliśmy następujące credo: „Aby miesięcznik nasz dostroić do obecnie panujących stosunków w Galicyi, redagujemy go w języku niemieckim i polskim. Z góry zastrzegamy się przed zarzutem hakatyzmu, jaki nas od ludzi z pozorów wszystko oceniających, spotkać może gdyż używany języka niemieckiego z tej prostej przyczyny, iż wielu członków naszego stowarzyszenia nie zna jeszcze polskiego języka w takim zakresie, aby artykuły treści ekonomiczno-handlowej w języku polskim zrozumieć mogło. Ze względów oportunistycznych organ nasz musi być dwujęzyczny, gdyż pragniemy aby idea naszej organizacyi dotarła wszędzie.

Po takim szczerze wypowiedzianem oświadczeniu nie przypuszczaliśmy ani na chwilę, aby jakiś poważny organ opinii polskiej znalazł rzeczywisty powód do przedstawienia nas w takim świetle jak to uczynił nie poinformowany należycie Wiek Nowy.

„Nowa Reforma“, jeden z najpoważniejszych dzienników polskich, której Wiek Nowy z pewnością tendencyi antynarodowych nie podsunie, po-

witała nasz organ z wyrazami szczerzej sympatii, ciesząc się, iż nasze zaniedbane zawodowe czasopiśmiennictwo zaczyna się rozwijać!

W artykule z dnia 31,8 1906 zatytułowanym „Nasze czasopisma zawodowe“ pisze „Nowa Reforma“: „Kraków posiada oprócz „Kupca polskiego“ i drugi organ kupiecki p. t. „Kuryer podróżujący“. Pojawienie się jego w Krakowie, stanowi bardzo pochlebny dla nas dowód, że kupiectwo zachodnio galicyjskie stoi kulturalnie i społecznie wyżej, aniżeli we wschodniej części kraju. „Podróżujący Kuryer“ z całą gorliwością pracuje w kierunku organizowania kupiectwa podróżującego i stara się o rozszerzenie koniecznych dla kupca wiadomości prawnych. Licząc się zapewne z istniejącymi stosunkami, pojawia się „Podróżujący Kuryer“ częścią w języku niemieckim, częścią w polskim. Dobre chęci redakcyi, aby pogodzić obowiązki wobec społeczeństwa polskiego z faktycznymi stosunkami między agentami i kupcami podróżującymi, tylko z całym uznaniem podnieść można“.

Inaczej też sąd o nas wypaść nie mógł! Wśród piętrzących się ze wszelkich stron trudności podnieśliśmy hasło zjednoczenia koło wspólnego sztandaru znacznej nieświadomionej rzeszy kupców podróżujących w Galicyi, co też dzięki niestrudzonemu zabiegom prezesa organizacyi Arnolda Steinera i innych zupełnie nam się udało. Ogni skiem organizacyi wybraliśmy Kraków -- to właśnie miasto gdzie olbrzymia większość żydów czuje i myśli po polsku.

Język niemiecki w naszym miesięczniku uważamy jedynie jako „malum necessarium“. Gdybyśmy bowiem rozpoczęli wydawać nasze pisma wyłącznie w języku polskim, idea organizacyi pozostałaby w sferze marzeń, wobec faktu, że znaczna część kupców podróżujących nie mając przez całe dziesiątki lat żadnego polskiego pisma handlowego, zniewolona była czytać niemieckie pisma fachowe, a odwykły tem samem od języka polskiego nie rozumiałaby naszych intencji. Zamierzamy zatem odpowiednimi artykułami polskimi przyzwyczaić naszych członków do czytania i zrozumienia polskich artykułów handlowych, aby ostatecznie w niedalekiej przyszłości otworzyć łamy naszego pisma wyłącznie dla artykułów polskich.

Co się tyczy inseratów niemieckich umieszczanych w naszym piśmie, zaznaczamy, iż pochodzą one przeważnie od właścicieli hoteli i restauracyi galicyjskich, którzy byt swój zawdzięczają głównie podróżującym z Wiednia lub innych miast Dolnej Austrii, od tych zaś trudno wymagać, aby byli poliglotami i zrozumieli języki wszystkich narodów zamieszkujących Austro-Węgry.

Jesteśmy przekonani, że sprawie narodowej artykułami niemieckimi wcale nie szkodziemy, zaś wysławiamy tę korzyść moralną, że uprzyśledniemy sferom niemieckim czerpanie informacji o stosunkach galicyjskich z pierwszej ręki, wszystkim bowiem wiadomo jaką opinię nam zagranicą urabiają wrogowie nasi żywioły w kraju.

Gdyby Wiek Nowy pozorów nie brał za rzeczywistości, lecz bez uprzedzenia przypatrył się naszej pracy z bliska, podobnie jak to czyni prasa i obywatelstwo krakowskie, tedy przekonałby się, że w kwestyi bojkotu towarów pruskich tudzież we wszystkich kierunkach naszego życia politycznego stoimy na stanowisku polskim i że mimo języka niemieckiego nie ustępujemy w patriotyzmie c z y n n y m, redakcyi Wiek Nowego.

A na zakończenie jeszcze kilka uwag. Czy Julian Klaczko, który przeważnie pisał w językach niemieckim i francuskim był apostatą narodowym? Czy Polnische Post redagowana w języku niemieckim jest mniej patriotyczną niż Wiek Nowy? Czy Pester Lloyd i dziesiątki innych fachowych i politycznych pism węgierskich redagowanych wyłącznie w języku niemieckim nie uprawiają szowinistycznej polityki węgierskiej?

Niechaj zatem Wiek Nowy, jeśli pragnie zaliczyć się do poważnych pism polskich nie rzucą zarzewia niezgody pomiędzy kupiectwo galicyjskie; niechaj nie trwoży swoich czytelników widmami niebezpieczeństw narodowych, gdyż kraj nasz skołatany waśnią wewnętrzną, potrzebuje obrony interesów narodowych rzeczywiście a nie imaginacyjnie zagrożonych.

Niepotrzebnem jactrem nie spełni Wiek Nowy szczytnej misji narodowej jaką ma do spełnienia przedewszystkiem polskie pismo. Szukajmy co nas łączy a nie co nas dzieli. „In hoc signo vinces“.

Die Kunstseidefabrikation in Oesterreich-Ungarn.

In Oesterreich-Ungarn existieren drei Fabriken, welche sich mit der Erzeugung von Kunstseide befassen: die Erste österreichische Glanzstoffabriks - Aktiengesellschaft in St. Pölten, die Fabrik »Silkin« Kommanditgesellschaft Wögen in Piluskan (Böhmen) und die Magyar Chardonnet Selyemgyár in Saravár (Ungarn). Die Fabrik in St. Pölten hat im Mai 1906 erst mit der Fabrikation begonnen, hatte schon am Ende des Jahres 1906 einen Reingewinn zu verzeichnen und auch der Geschäftsgang des Jahres 1907 war günstig. Die Fabrik in Pilnikau hat im Berichtsjahre noch keine Warenqualitäten von Belang auf den Markt gebracht. Die Fabrik in Ungarn hat sei es durch Betriebsstörungen, sei es durch teure Herstellung keinen günstigen Geschäftsgang zu verzeichnen.

Die St. Pöltener Fabrik produziert ein Quantum von ungefähr 700--800 Kg. Seide täglich, die ungarische Fabrik beiläufig ebensoviel.

Die Kunstseidefabrikation ist heute bis zu einer Höhe von 10.000 Kg. Tagesproduktion gestiegen, aber der Konsum der natürlichen Seide steigt gleichzeitig. Beide Artikel konkurrieren einander nicht sehr. Die Kunstseide hat unzählige neue Artikel für den grossen Konsum geschaffen, deren Herstellung aus natürlicher Seide infolge der hohen Kosten niemals rentabel gewesen wäre; so war z. B. in Oesterreich die hohe Entwicklung der Posamentierfabrikation nur durch die Verwendung von Kunstseide möglich.

Bis zur Errichtung der ersten Kunstseidefabrik in Oesterreich sind viele Millionen Kronen für den Einkauf dieses Produktes an die zuerst gegründeten Fabriken in Belgien, Frankreich und Deutschland gegangen und noch heute gehen namhafte Summen dafür ins Ausland.

Przemysłowa konjunktura.

Sprawozdanie inspektorów przemysłowych za rok 1907 zawiera bardzo zajmujące wiadomości dotyczące rozwoju przemysłu austriackiego. Dowiadujemy się z niego, iż ogólnie korzystna konjunktura przemysłowa, której początki przypadają na rok 1905 przetrwała do r. 1907.

We wszystkich prawie gałęziach przemysłu objawiał się żywy ruch a robotnicy nie mieli wcale powodu uskarżać się na brak pracy. Powstało wiele nowych fabryk zwłaszcza w dziale bławatnym, zaś w wielu istniejących przedsiębiorstwach przemysłowych powiększono znacznie produkcję i pomnożono ilość robotników. W szczególności powiększyła się armia robotników w fabrykach wyrobów żelaznych metalowych i maszyn. Podobne wiadomości odnoszą się do innych gałęzi przemysłu jak n. p. drzewnego, garncarskiego i skórzanego.

Nowe inwestycje włożone w przedsiębiorstwa fabryczne nie były spowodowane wyłącznie znaczną ilością napływających zamówień lecz także okolicznością, że fabrykanci nie chcieli użyć robo-

tników do pracy nadobowiązkowej według nowej taryfy ugodowej, znacznie drożej wynagradzanej. Wskutek tego był też procent robotników niezatrudnionych znacznie mniejszy i czas bezrobocia krótszy.

Tylko niektóre gałęziach produkcji przemysłowej nie rozwinęły należytej działalności. Do tych należą fabrykacje skóry rękawiczkowej i rękawiczek, która w r. 1906 cokolwiek się podniosła, a już w 1907 nastąpiła silna stagnacja, którą także robotnicy boleśnie dotknięci zostali.

Także fabrykacja obóvia nie brała udziału w ogólnie korzystnej konjunkturze. W ostatnich miesiącach roku sprawodawczego, okazała się w niektórych gałęziach przemysłu słabsza tendencja, która jednak zdaje się być zjawiskiem przemijającym.

Eintreibung von Forderungen in Ungarn.

Durch das am 25. August 1908 publizierte neue ungarische Exekutionsgesetz ist der Kreis der unpfindlichen Mobilien erheblich erweitert worden. Jene Gläubiger, welche sich für die vor dem 25. August 1908 abgelaufenen Forderungen, die durch das alte Exekutionsgesetz gebotene umfangreichere Deckung sichern wollen, müssen innerhalb 30 Tagen, d. i. längstens 25. September d. J., entweder das Pfändungsansuchen stellen, oder beim Bezirksgericht des Wohnsitzes des Schuldners zur Anmeldung bringen, dass sie eine solche Forderung besitzen.

Nur wenn dies geschehen ist, kann in in einem späteren Exekutionsgesuch die Pfändung auf Grund der Bestimmungen des für die Gläubiger günstigeren früheren Exekutionsgesetzes erwirkt werden. Nähere Mitteilungen hierüber erteilen die öster. Handelskammern.

Bilanse handlu.

We wszystkich prawie państwach europejskich można zauważyć zmniejszenie handlu zewnętrznego.

Podczas gdy dotychczas przeważnie Anglia i Francja największy ubytek zaznaczyły, to w bieżącym roku także Niemcy pod tym względem niedomagają. Odnośne kwoty nie są wprawdzie tak wielkie jak n. p. w Anglii, lecz mimo to przemysł niemiecki mocno je odczuwa.

Wzrost niemieckiego handlu zewnętrznego był w latach 1906 i 1907 tak gwałtowny, że obecny ubytek można było z góry przewidzieć.

Wiadomości z krajów zamorskich nie są tego rodzaju, aby żywić nadzieję że stosunki się polepszą, lecz przeciwnie są one treści hiobowej, gdyż wskazują na początek przesilenia, które Europie zagraża.

Tak n. p. wynosił ubytek w handlu zewnętrznym Anglii w czerwcu b. r. 140 milionów koron, w Francji w pierwszej połowie b. r. 310 milionów koron, zaś handel niemiecki okazuje w stosunku do roku 1907 minus 220 milionów marek, z czego na wyroby bławatne przypada 54 milionów koron

Wystawy.

Deutscher Reichsanzeiger donosi, iż 24 października b. r. otwartą zostanie w hali wystawowej zoologicznego ogrodu w Berlinie wystawa przybo-

Poieca we wielkim wyborze

Kapelusze, Cylindry i Czapki

P. & C. HABIGA, PLESSA, BORSALINO, CHRISTY i jakoteż znakomitej jakości, bieliznę męską, krawa ty, Ceny najniższe.

HARRY FROMMER

W KRAKOWIE, UL. GRODZKA L. 9.

TARNOPOL

Restaurant Epstein

Vorzügliche Küche und echtes Pilsner Bier vom Fass. Rendezvousplatz der P. T. Herren Geschäftsreisenden und Kaufleute. Massige Preise. Gewährt den P. T. Mitgliedern des Vereines auf Grund des Reise-Couponsystems 5°/₁₀ Rabatt.

TURKA a/STRYJ
Hotel u. Restaurant
BERMAN

bestens empfohlen.

GORLICE.
Hotel Zentral
(in eigenem Hause)
Bekanntes und elegantes Hotel, Cafe-Restaurant im Hause. Vorzügliche rituelle Küche. Rendezvousplatz der P. T. Herren Geschäftsreisenden. Solide u., aufmerksame Bedienung. Kulante Preise. Um zahlreichen Zuspruch bittet
Der Hotelier.
Natan Stark.
Auf Grund des Reisendenkupon-System gewähre 5°/₁₀ Rabatt.

MAURICY MORITZ BECKMAN
KRAKOW KRKKFU
ulica Krakowska L. 9. Krakauergasse Nr. 9.

FABRYKA przyborów do podróży i torb ceratowych.
Ledergalanterie-, Reiserequisiten- und Markttaschen-Fabrik.

Sternberg & Rosenfeld
Przemyśl

empfehlen ihr reichhaltiges Lager in sämtlichen Sorten von **Taschen-Tüchern.**

ALLEINVERKAUF

für Galizien und Bukowina von **englischen Batisttaschen-Tüchern mit Seidenglanz** „Elsora“

Neu-Sandez
GRAND HOTEL.
Hotel 1 Ranges, neu eröffnet, im Zentrum der Stadt gelegen 20 luftige lichte Zimmer, schöner Speisesaal, mässige Preise, den Herren Geschäftsreisenden & Kaufleuten empfiehlt sich bestens
Hochachtend
Natan Weiss.

KRAKAU.
HOTEL ROYAL.
I. Ranges. Neubau mit 72 Fremdenzimmern und Salons. Mit Original Wiener Restaurant u. Wiener Cafe im Hotel selbst. Spezialhaus für die Kaufmannschaft und Heim der Herren Geschäftsreisenden. Zivile Preise, bekannt peinlichste Reinlichkeit, streng solide Bedienung. Die geehrten Vereinsmitglieder erhalten gegen Kupon 4°/₁₀ für den Witwen- und Waisenfond. **Prachtvolle, grosse Kaffeehausveranda und schöner Restaurationsgarten.** Parterre-Schreibzimmer und Musterzimmer zum Ausstellen unentgeltlich im Hotel. **Eigener Hotel-Omnibus bei den Zügen.** K. k. Post, Paketpost u. Telegraphenamt vis-à-vis dem Hotel. **Post-Briefkasten im Hotel. Telephon interurban Nr. 43.** Um günstigen Zuspruch bittet **Gustav Sache**

Kolomea.
HOTEL BRISTOL.
Haus ersten Ranges. CAFE-RESTAURANT im Hause. Vorzügliche Küche. Rendezvousplatz der P. T. Herren Geschäftsreisenden.
Solide und aufmerksame Bedienung.
COULANTE PREISE.
Um zahlreichen Zuspruch bittet ergebenst.
Der Hotelier: **BAHR.**

Stanislaw.
CENTRAL HOTEL
FALK
Bestbekanntes und elegantes Hotel, neu renovirt und auf das komfortabelste eingerichtet, mässige Preise, aufmerksame Bedienung.
Für die p. t. Herren Geschäftsreisenden 5°/₁₀ Rabatt auf Grund des Reisendencouponsystems.

Lwów — Lemberg
Plac Maryacki
„Hotel de France“
najodpowiedniejszy dla p. t. podróżujących kupców.
Bestes Haus für die Herren reisende Kaufleute.

„PROVIDENTIA“
Allgemeine Versicherungs-Gesellschaft
in WIEN

richtet von der k. k. priv. Oester. Credit-Anstalt für Handel u. Gewerbe u. der k. k. priv. allg. österr. Boden-Creditanstalt.

Uebernimmt Versicherungen gegen Unfall, Haftpflicht aller Art. Wasserleitungsschäden etc. etc. zu vortheilhaften Bedingungen.

Auskünfte werden bereitwilligst erteilt.

REPRÄSENTANZEN FÜR GALIZIEN:

Lemberg, Kościuszkogasse 8.

Krakau, Allerheiligenplatz 1 (neben dem Magistrate).

WIELKI POSTĘP
KOLNIERZE i MANKIETY
ZAOPATRZONE MARKA
NIEDZWIEDZ
UZNANE ZA NAJLEPSZE i NAJTRWALSZE
PROSIMY ZATEM ICH WSZEDZIE ZADAC
PAROWA FABRYKA KOLNIERZY i MANKIETOW w PRZEMYSLU.

DER WOHLFAHRTSVEREIN

reisender Kaufleute Galiziens zu Krakau

gewährt bei Ableben seiner Mitglieder den Hinterbliebenen einen Unterstützungsbetrag, dessen Höhe von der Anzahl der Mitglieder abhängt, z. B. bei einem Stande von 3000 Mitgliedern bekommt die Witwe bezgw. die Hinterbliebenen sofort K 6000 ausbezahlt.

Die Versicherung ist mit nur sehr geringen Kosten verbunden und für Jederman, ja sogar für Unbemittelte zugänglich, indem dieselbe nur eine einmalige Einzahlung erfordert. Als Mitglied kann jede männliche, eigenberechtigte Person ohne Rücksicht auf Stand und Beschäftigung beitreten, sofern dieselbe das Alter von 50 Jahren nicht überschritten hat.

Anmeldungen denen K 7.—, (im Alter von 45—50 Jahren K 12.—) für Beitritts & Jahresgebühr und K 6.— für 3 vorauszuhalende Sterbefälle, zusammen also K 13.— bezgw. K 1.— beizufügen sind, übernimmt der Ausschuss.

Vereinskanzlei: **Krakau, Stradom Nr. 23.**

ZNAKOMITEJ DOBROCI
ZEGARKI GENEWSKIE
 ZEGARY SCIENNEPENDULOWE; BUDZIKI
 ORAZ
WYROBY ZŁOTE I SREBRNE
 URZĘDOWNIE STEMLOWANE—POLECA

BOGATO
 ILLUSTROWANE
 POLSKIE
CENNIKI
 WYSYLA
 NA ZADANIE
DARMO

NAJTANIEJ MAGAZYN ZEGARMISTRZOWSKO JUBILERSKI
EMIL GOLDWASSER KRAKÓW
 UL. GRODZKA Nr. 58 ZLECENIA Z PROWINCYI ODWROTNA POCZTA UL. GRODZKA Nr. 58

NAJTAŃSZY SKŁAD
 W KRAKOWIE 58
 UL. GRODZKA

PIERŚCIONKI
 zaręczynowe i ślubne
 W BOGATYM WYBORZE

Najstosowniejsze
Podarki ślubne

SREBRO STOŁOWE
 oraz eleganckie wyroby
 z chińskiego SREBRA.

Eröffnungs-Anzeige.

STANISLAU, HOTEL HOLDER.

Hiermit erlaube ich mir die höfl. Nachricht zu geben, dass ich am 1 Juni l. J. in Stanislaw, Meislegasse Nr. 149 ein fein bürgerliches Hotel mit allem Komfort, verbunden mit einem Restaurant, eröffnet habe.

Gestützt auf meine langjährige Tätigkeit in **Kałuższ**, komme ich in die Lage, allen Wünschen meiner liebwerthen Gästen nach jeder Richtung zu entsprechen. Speziell den p. t. Herren Reisenden, mit denen ich seit Jahren verkehre, werde ich in jeder Weise, was Preisstellung und aufmerksame Bedienung anbelangt, entgegenkommen.

Indem ich die Herrn Geschäftsreisenden ersuche, meinem neuen Unternehmen ihr Wohlwollen zuwenden und mich mit ihren geschätzten Besuche beehren zu wollen, bemerke, dass mein in Kałuższ sich befindendes Hotel u. Restaurant unter Leitung meiner Tochter weiter fortbestehen wird.

Hochachtungsvoll

Abraham Holder aus Kałuższ.

Den Mitgliedern des Vereines Reisender Kaufleute gewähre ich eine Bonifikation von 5% auf Grund des Reisendenkupon-Systems.

JASŁO

Hotel Polaner

Den Herren Reisenden bestens empfohlen. Gute, vorzügliche u. rituelle Küche. Bürgerliche Preise. Den P. T. Vereinsmitgliedern gewähre auf Grund des Reisendenkupon-System 5% Rabatt zu Gunsten des Witwen- u. Waisenfonds.

Hochachtungsvoll **M. Polaner.**

NEUSANDEZ.

HOTEL CENTRAL

(im eigenen Hause)

dem p. t. Herren Geschäftsreisenden bestens zu empfehlen eleg. eingerichtete Zimmer, vorzügliche Küche und Getränke zu billigen Preisen. Um zahlreichen Zuspruch ersucht höflichst.

Der Hotelier

DAVID FÄRBER

Hotel-Eröffnung.

HOTEL SPATZ KRAKAU.

h beehre mir dem P. T. Geschäftsreisenden die höfliche Mitteilung zu machen, dass ich mit 1 Januar 1908 in eigenem Hause Methgasse Nr. 7

(Ecke Bożeciałogasse) ein HOTEL eröffnet habe.

ich werde bestrebt sein, den Herren Geschäftsreisenden den Aufenthalt in meinem Hotel möglichst angenehm zu machen.

Durch vorzügliche und anerkannte beste Küche, gut eingerichtete Zimmer und zivile Preise hoffe ich das reisende Publikum in jeder Weise zufrieden zu stellen.

Die Herren Geschäftsreisenden ersuche ich, meinem neuen Unternehmen ihr Wohlwollen zuwenden zu wollen und mich mit ihren geschätzten Besuche beehren.

Hochachtungsvoll **J. W. Spatz**, Besitzer.

Den Mitgliedern des Vereines Reisender Kaufleute gewähre ich zu Gunsten des Witwen u. Waisenfonds 5 Prozent Rabatt.

Radautz

HOTEL BRISTOL

Haus I. Ranges, neu eingerichtet, für die Herren Reisenden bestgelegen Elegante Fremdenzimmer zu massigen Preisen. Anerkannt vorzügliche Küche. Den P. T. Vereinsmitgliedern 5% Rabatt auf Grund des Reisendencouponsystems.

Zu zahlreichem Besuche ladet ergebenst.

Der Hotelier **Leon Baumgarten.**

Krakau.

Hotel Metropol.

32 elegant eingerichtete Fremdenzimmer. Vorzügliche Küche. Pilsner Bier direkt vom Fass.

Im Sommer Gartenrestaurant.

S. Kubie, Hotelier

HOTEL „IMPERIAL“

Neusandez.

Haus allerersten Ranges, Sammelpunkt der P. T. Herren Geschäftsreisenden. Massige Zimmerpreise. Cafe-Restaurant im Hause.

Hochachtungsvoll

R. Altschüler, Hotelierin.

ZALESZCZYKI.

HOTEL HABER

empfehl ich den P. T. Geschäftsreisenden. Mitgliedern des Vereines Reisender Kaufleute Galiziens gewähre auf Grund des Reisendencoupon-Systems 5% Rabatt zu Gunsten des Witwen & Waisenfonds.

LEŻAJSK.

HOTEL NARZISENFELD

(im eigenen Hause).

Hotel ersten Ranges im Centrum der Stadt gelegen, elegant eingerichtete Zimmer. reele und billige Bedienung. Den P. T. Herren Reisenden 5% Rabatt auf Grund des Reisendencoupon-Systems.

Zu zahlreichem Besuche ladet ergebenst

Der Hotelier **Narzisenfeld.**

Czernowitz, Hotel Bristol

neu erbaut, Haus ersten Ranges, nächst dem Hauptpostamt. 75 Zimmer. Erstklassiges Restaurant, Pilsner Bier. — Lift. Zentralheizung, Vacuum Cleaner, Kalt- und Warmwasserleitung in jedem Zimmer, Bäder in jeder Etage, Elektrische Beleuchtung. Massige Preise. Koffercommissionen werden von der Hotelverwaltung aus besorgt, Vereinsmitgliedern gewähre wir 5% Rabatt auf Grund des Reisendencoupon-Systems

Besitzer: **Josef Landau** und **Max Meissner.**

Najlepsze, najpraktyczniejsze i najtańsze
 sa
hygieniczne
kołnierze, mankiety i półkoszule
 białe i kolorowe w najświeższych fasonach
 z fabryki
MEY i EDLICH
 dost. dw. król. rumuńskiego i saskiego.

Są praktyczne, bo nosi się je dłużej, niż prane.
 Są tanie, bo kosztują tylko tyle ile pranie i prasowanie płóciennych.
 Są higieniczne, bo nosi się zawsze nowe, a unika się pranie z obcą bielizną i przenoszenia chorób zakaźnych
 Są wygodne, eleganckie i niezbędne dla podróżnych, turystów, młodzieży szkolnej, pracowników biurowych itd.

Do nabycia w Krakowie u firm:
 Porębski i Zimmer, Rynek gł. 8, Anna Brandeis, Grodzka 61, Wilhelm Rickel,
 ul. Krakowska l. 14, we filiach chemicznej pralni i farbiarni „Tęcza“ Grodzka 51,
 Starowiślna 10.
 Zastępca na Galicyę: Szymon Loria, Kraków, ul. Sebastjana 20.

Bester Ersatz für Goldketten.
 Die besten goldplattierten Ketten sind nur die mit der gesetzlich registrierten Schutzmarke

STAR

deren Haltbarkeit für 10 Jahre garantiert wird. Jede Kette ist mit der eingepprägten Marke „Star“ versehen.
 Zu haben in allen Uhrmacher- und Juwelen-Geschäften.
 Vor Nachahmung wird gewarnt!

PIERWSZA KRAJOWA FABRYKA
KOŁDER WATOWANYCH
 POD FIRMA
SALOMONA RITTERMANA SYNOWIE
 W KRAKOWIE, UL. DIETLA 41
 wyrabia KOŁDRY MASZYNA lub RĘCZNIE WEDŁUG ŻYCZENIA.
 PRÓBKI MATERIAŁÓW, JEDWABIU LUB WEŁNY NA KOŁDRY, WYSYŁA SIĘ NA ŻYCZENIE ODWROTNA POCZTĄ FRANKO
CENY FABRYCZNE.

JASŁO.
GRAND HOTEL
 (im eigenen Hause, neben dem Bahnhof)
 empfiehlt dem P. T. Reisepublikum seine modern und elegant eingerichtete Fremdenzimmer, sowie seine streng koschere und schmackhafte Küche bei solider, exacter Bedienung und mässigen Preisen.
 Um zahlreichen Zuspruch bittet ergebenst
Ch. Engländer, Hotelier

DOLINA.
HOTEL MISCHEL
 (im eigenen Hause)
 empfiehlt sich den P. T. Geschäftsreisenden.
 Mitgliedern des Vereines Reisender Kaufleute Galiziens gewähre auf Grund des Reisendenkupon-Systems 5% Rabatt zu Gunsten des Witwen und Waisenfonds.

HOTEL
 and RESTAURATION
 M. GUTH
 Telefon 13702. M. GUTH Telefon 13702
WIEN, II., STEFANIESTRASSE 14.
 Bestrenommierte Küche und vorzügliche Getränke.

Proszę żądać wszędzie tylko znakomitą herbatę z marką „pszczoła“.
 Główny skład na Galicyę i Bukowinę u firmy
H. Weindling, Kraków
 ul. Krakowska L. 18.

COHN & LIEBESKIND
 Krakau, Stradom Nr. 13.
Engros-Lager
 in Wirk-, Nürnberger- und Galanteriewaaren, Schuhe, Galoschen, Cravatten, Herren- u. Damenwäsche.
 Confection, Kinder-Anzüge, Schürzen & Röcke.

Flachs & Hanfspinnerei
 Krummaw, Südböhmen
 emptiehlt ihre Fabrikate von feinen Bindfäden, Patentzwirnen, Hanfschnüren, Spagaten, Packstricken u. Hanfschuhgarnen.
 Vertreter für Galizien:
Heinrich Timberg
 KRAKAU
 B. JOSELOWICZAGASSE Nr. 5.

O. Zelmanowicz
 KRAKÓW
 POLECA SWÓJ HURTOWNY SKŁAD WIN TOKAJSKICH.

TARNÓW
GRAND HOTEL.
 Hotel ersten Ranges. im Zentrum der Stadt gelegen, luftig Zimmer, schöner Speisesaal, mässige Preise, den Herren Geschäftsreisenden, Kaufleuten empfiehlt sich bestens
 Hochachtungsvoll
Leon Neuman.

B. MÜLSZTEJN
 Pierwsza Zachodnio-Galicyjska
Fabryka Korków
 do flaszek i beczek, jakoteż korków wszelkiego innego rodzaju.
 Skład kapsli metalowych do flaszek, oraz maszyn do kapslowania i do korkowania
w Krakowie, Grodzka 60.
 Założony w r. 1884.
 Specyalne oferty i próbki na żądanie.

B. KLAPWALD
 INTROLIGATOR i GALANTERYJNIK
 Kraków, Wolnica 8.
 wykonuje wszelkie roboty w zakres introligatorstwa wchodzące.

NOWOSIELITZA.
HOTEL INTERNATIONAL.
 Beehre mich den P. T. Herren Geschäftsreisenden die höfl Mitteilung zu machen, dass ich obiges Hotel am 1. Mai 1908 eröffnet, auf das komfortabelste ausgestattet habe, für vorzügliche Küche ist bestens gesorgt. Aufmerksame Bedienung. Mässige Preise. Den Herren Reisenden gewähre auf Grund des Reisendenkuponens 5% Bonifikation.
 Zu zahlreichem Besuche ladet
 Hochachtungsvoll
M. Rendelstein
 Besitzer.

Sport-Reise-Automobil- u. Reisekappen
 für Herren, Damen, Knaben u. Mädchen von der einfachsten bis zur feinsten Ausführung. Kinderhüte für Knaben u. Mädchen in Wollfilz u. Wollvelour liefert nur an Wiederverkäufer
Adolf Knopf, Bielitz (Österr. Schlesien)
 alleiniger Vertreter für Galizien und Bukowina der renomirten
 Hof-Hutfabrik
Josef Pichler & Söhne, Graz.

Annoncen-Acquisiteur
 wird von der Administration dieses Blattes gehen hohe Provision gesucht.
 Nähere Auskünfte erteilt die Administration (Stradom 23) täglich zwischen 5—7 nachm.

Hotel-Restaurant

Hotel Dependance & Variété

BRISTOL

Karola Ludwika 19-21.

Hotel Savoy Sobieskiego 7.

Z. ZEHNGUT

Lemberg - Lwów.

BREIT i NOWOMIAS

Kraków, Stradom 21.

SKŁAD STROJÓW DAMSKICH.

Specjalność w koronkach, haftach i przyborach do krawieczyzny.

HIRSCH EDER

Kraków, plac Dominikański 5.

Skład szewiotów angielskich, kamgarnów francuskich, towarów dla c. i k. wojskowych i p. t. urzędników.

Dla p. t. członków Stowarzyszenia podróżujących kupców 3% opustu na fundusz wdów i sierót.

Aleksander Fischhab

FABRYKA PIECZĘCI KAUCZUKOWYCH i DRUKARŃ DOMOWYCH, oraz WIELKI SKŁAD NUMERATORÓW NAJNOWSZEJ KONSTRUKCYI i SZYLDÓW EMALIOWANYCH

KRAKÓW

ULICA GRODZKA L. 50

obok c. k. Sądu krajowego.

Erste und älteste Krakauer

כשר

SELCHWAREN-FABRIK

mit Dampftrieb

GEGRÜNDET IM JAHRE 1872

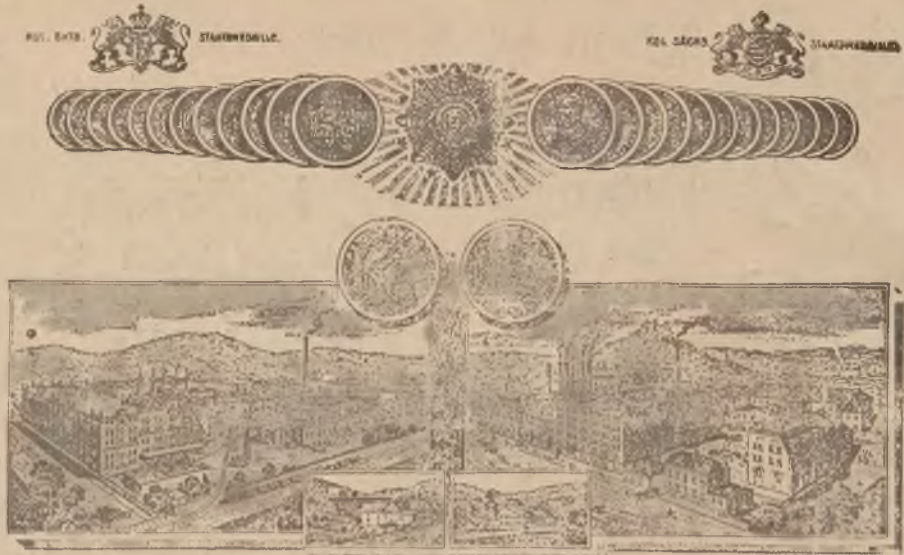
Hirsch Gronner's Sohn

BERNARD GRONNER
KRAKAU

Niederlage: Krakauerg. 17. Fabrik: św. Katarzyna 4

Telephon Nr. 782.

Provinz-Aufträge werden promptest und sorgfältigst effectuirt.

Propinationfreies-Bier.

Erste Kulmbacher Aktien-Export-Bierbrauerei

offerirt 1a Export-Bier in Fasseln von 22 bis 55 Liter zum Engros-Preis von 60 h. per Liter transito ab Bahnhof Krakau.

General-Repräsentanz für Galizien u. Bukowina:
Leon Spira, Krakau, Dominikanerplatz Nr. 4.

Telephon Nr. 686.

Maschinen- und Dampftrieb.

Lieferung binnen 10 Tagen.

Telefon
Nr. 576

SIGMUND FLUSS

Telefon
Nr. 576

LEMBERG, — KRAKAU, — BRÜNN,

Sykstuska 20. Batorego 20. Św. Krzyża 7.

Fabrik u. Kontor: BRÜNN, Zeile 38-40.

Zur Saison! Alle Gattungen Herren- u. Damenkleider im ganzen Zustande unzertrennt, sammt Futter, Wattirung etc. werden gefärbt, chemisch gereinigt, wie neu hergerichtet. — Glanz von Kamgarn-Anzüge wird nach eigenem mechanischen Verfahren entfernt. Ich empfehle ferner den p. t. Kunden meine modernst maschinell eingerichtete

Chemische Waschanstalt (Netoyage française)

für Herren-, Damen- u. Kinder-Garderoben, Militär u. Beamten-Uniformen, Promenade Toiletten, Möbelstoffe.

Spezialitäten-Färberei à Ressort

für Seidenkleider, Kaschmir, Plüsch, Samt, Halbwolle, Baumwoll-Posamenterie und Dekorationstoffe in den modernsten, echtsten Farben.

Für Vereinsmitglieder Vorzugspreise 10%. — Annahmestellen in allen grössten Städten.

Provinz-Aufträge prompt.

Grösste Fabriken

Eigene Fabriks-Filialen in allen Hauptstädten Osterreich-Ungarns.

in Böhmen, Mähren und Galizien. Leistungen unübertroffen.

Dom towarowy

SCHACHNE LANDAU

w Krakowie, Stradom L. 15.

Bogaty wybór wszelkich towarów bławatnych, materyi wełnianych, jedwabnych, chodników i dywanów.

Ceny stałe.